

Asia: VN/22054/2023

Lausuntopyyntö vapaasta sivistystyöstä annetun lain, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja puoluelain muuttamisesta sekä luonnoksesta vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 3 §

-

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 6 c §. Onko vapaasta sivistystyössä annetun lain 6 c §:ään ehdotettu osaamismerkkien määritelmä onnistunut?

- Pykälän kohta: ”Osaamismerkeillä tunnistetaan ja kuvataan eri tavoin hankittua osaamista ja tehdään sitä yksilölle hyödynnettäväksi”

Muutetaan muotoon: ”Osaamismerkeillä tunnistetaan ja tunnustetaan eri tavoin hankittua osaamista ja tehdään sitä yksilölle / yhteisölle hyödynnettäväksi”

TAI ” Osaamismerkeillä osoitetaan ja kuvataan eri tavoin hankittua osaamista ja tehdään sitä yksilölle / yhteisölle hyödynnettäväksi!

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 13 §

-

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 13 b §

-

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 21 §

-

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 24 §

-

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 9 d §

- Pykälän nimi: ”Vapaan sivistystyön koulutusta koskevat ja osaamismerkkejä koskevat tiedot” (toisen ”koskevat” -sanon voisi poistaa)

Puoluelain 8 §

-

Puoluelain 8 a §

-

Vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen 5 §

-

Vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen 6 b §

-

Onko teillä täydennettävää vaikutusarvioihin?

Esitys osaamismerkeistä vahvistaa vapaan sivistystyön oppilaitosten roolia.

Uudistuksessa tulee kuitenkin muistaa myös vapaan sivistystyön oppilaitosten perinne hyvin monimuotoisen ja omaehtoisen koulutuksen järjestäjänä. Siksi standardoitujen osaamismerkkien käyttöönotto tulee olla vapaaehtoista. Sen ei pidä muuttaa vapaan sivistystyön traditiota, vaan täydentää sitä.

Osaamismerkkien käyttöönotto vaatii uudenlaista arviointiosaamista oppilaitoksiin, ja sillä saattaa olla vaikutuksia henkilöstörakenteeseen sekä työkuviin ja -ehtoihin.

Muut kommentit ehdotuksiin liittyen

Luku 4.1 Keskeiset ehdotus, Osaamismerkkit

- Pidämme osaamisen tunnistamisen kannalta hyvänä, että osaamismerkkejä voisi lakimuutoksen myötä suorittaa myös ilman koulutusta, mahdollisesti myös maksullisena palvelutoimintana (ml. osaamisen arviointi).
- Työelämässä ja harrastuksissa hankitun osaamisen arviointi muuttaa perinteistä kansalaisopiston toimintaa, joka on kurssien, tapahtumien ja luentojen järjestäminen.
- Näemme, että esitetyllä lakimuutoksella hyödynnetään tehokkaasti koko Suomen kattava vapaan sivistystyön oppilaitosverkosto palvelemaan jatkuvan oppimisen uudistusta.
- Olemme parin vuoden ajan voineet viedä vapaan sivistystyön vapaatavoitteisia, tutkintoon johtamattomia osaamisperusteisesti arvioituja kurssisuoritustietoja Koski-tietovarantoon. Vuoden

2023 alusta lähtien myös tiedot taiteen perusopetuksesta on ollut mahdollista viedä Koski-tietovarantoon. Osaamismerkkien suorittamismahdollisuus, ja niistä saatavien tietojen siirtäminen Koskeen täydentää mielestämme tätä kokonaisuutta.

- Osaamismerkkejä voi näkemyksemme mukaan käyttää kannustimena ja motivointikeinona jatkuvaan oppimiseen, mutta haasteena näemme epäselvät rajat muiden opintopisteinä tai osaamispisteinä määriteltyjen suoritusten kanssa.
- Keskeistä tulee olemaan se, miten osaamismerkkejä jatkossa hyväksiluetaan muissa oppilaitoksissa, ja miten tunnettuja ja arvostettuja niistä tulee työelämässä ja kansalaisyhteiskunnassa.
- Lakiuudistuksen toteutus vaatii hyvää tiedottamista niin opiskelijoille, oppilaitoksille kuin työnantajillekin.

Osaamismerkkien käyttöönotto on tervetullut lisä vapaan sivistystyön oppilaitoksien tarjontaan, ja se vahvistaa näiden roolia osana jatkuvan oppimisen paikkoina. Vapaalla sivistystyöllä on kuitenkin vahvat perinteet siinä, että oppilaitokset itse määrittelevät oman opetuksensa eikä sitä määritellä ylhäältä käsin. Osaamismerkkien käytön tulee olla vapaaehtoista.

Osaamismerkkien käyttöönotossa on tärkeää merkkien selkeä määrittely. Lakiehdotuksessa korostetaan sitä, että osaamismerkit voisi hankkia myös pelkällä osaamisen arvioinnilla, mikä on varsin vieras toimintamalli kansalaisopistolle, johon tullaan yleensä kurssille. Ylipäätään osaamismerkkien käyttöönotto korostaa arvioinnin merkitystä kansalaisopiston toiminnassa, millä voi olla laajojakin vaikutuksia opistojen rooliin ja esimerkiksi työsuhteisiin.

Lakiehdotuksen mukaan osaamismerkkejä ei mitoiteta opintopisteinä. Jos näin ei tehdä, viedään kansalaisopistossa jatkossa jopa kolmenlaisia osaamisperusteisesti arvioituja suorituksia KOSKI-järjestelmään: vapaan sivistystyön kurssien suorituksia (opintopisteytettyjä), taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia opintotietoja (opintopisteytettyjä) ja kansallisesti määriteltyjä perustaitojen osaamismerkkejä.

Helsingin kaupungilla ei ole lausuttavaa koskien lakiuudistuksen opintokeskuksia ja puolueita koskeviin pykäliin.

Laaksonen Kati-Sisko
Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala